

A több és a jobb vízért Az Ipolytól a Mátráig

Az Északi-középhegység nemcsak erdőrengetegekkel, remek kilátást nyújtó csúcsaival, ritka virágú völgyeivel vonz, hanem fürge patakjaival, tiszta forrásaival, északabbra a karszt barlangjaival is. Ki gondolná, hogy mégsem jutottak e vidék városai, falvai elegendő vagy jó minőségű vízhez? Negyed százada a Magyarország gazdasági földrajza című munka úgy jellemezte a helyzetet, hogy a városok — például Miskolc vagy Salgótarján — vízellátása az ipar gyors fejlődése miatt

magyarországi Regionális Vízművek három üzemigazgatóságának keretében. Az országgrész vízellátása persze, nem kizárólagosan a vállalat kezében van; több megyei vízmű is részt vesz a vízszolgáltatásban.

Az észak-nógrádi és a mátrai regionális rendszer vázlatja

van nehéz helyzetben, a falvaké pedig nem felel meg a közegészségügyi követelményeknek. Észak-Magyarország folyóhálózatának a vízhozama ugyancsak szeszélyes, a vulkáni hegységek területén hamar lefolyik a csapadék, a mészkőhegységekben pedig eltűnik a karszt repedéseiben. Így érthető, hogy az országban először e vidéken merült fel a regionális — egy-egy bőségebb víznyerő helyről számos települést ellátó — vízellátó rendszerek kiépítésének gondolata.

Az első ilyen rendszer Borsodban jött létre, s ma már a víznyerők és -tisztítók, tározók és vezetékek kiterjedt hálózata működik az Észak-

A Komra-völgy

Nógrád megyében a hatvanas években már nem volt elégséges a mélyfúrású kutakból nyert víz Salgótarjánnak és környékének ellátására. Ekkor Mihálygergénéél építettek egy vízművet, s az az Ipolyból kiemelt vizet megtisztítva továbbította Salgótarjánba. Ez — a napi 5000 köbméter vizet tisztító mű — csak első lépcsője volt a tervnek, amely az anyagiak okos beosztásával fokozatosan kívánta kiépíteni a távlati igényekre is megoldást hozó regionális rendszert. Ennek megfelelően a hetvenes években napi 50 ezer köbméterre bővítettük az ipolyi vízkivételi mű teljesítményét, s a folyó egyik mellékvölgyében, a Komra-völgyben 4,2 millió köbméteres tározót alakítottunk ki. Erre elsősorban azért volt szükség, mert az Ipoly folyó vízhozama igen változó — a múlt évben például három hónapig nem vehettünk vizet belőle —, és a vízminőség sem egyenletes. A tározót viszont nagyobb hozam idején, s a jobb minőségű vizekből feltölthetjük, abban a jelenlegi fogyást és évig fedező vízmenyiség fér el. S mivel a költségek sem különböznek egy vállalatnál, a feltöltést lehetőleg az olcsóbb éjszakai villanyárammal végezzük.

A tározóban — amely egyébként 48 hektár területű, s legnagyobb vízmélysége 22,5 méter — a víz tisztul, a benne lebegő anyagok nagy része leülepszik, biológiai változások mennek végbe. A vízkivételi toronyból hat különböző mélységben vehető ki a nyers víz, hogy mindig a legtisztább réteget lehessen „megszapolni”. Ez általában 6–10 méterrel a felszín alatti réteg. A felszínhez közel ugyanis, ahol a fény és az oxigén jobban behatol, több az élő szervezet a vízben, az alsó rétegben viszont ezek hiányában anaerob* folyamatok indulnak meg.

A tározóból kivett víz gravitációsan a tisztító telepre kerül, amelynek a kapacitását ugyancsak bővítettük — ma már naponta 12 000 köbméter vizet tisztíthat meg —, s automata vezérléssel szereltük föl. Ez a tisztítómű — bonyolult berendezésével — látványra is valósgos „vízgyár” (lásd a keretben lévő cikket!). Innen a derítőkbe és a szűrőkbe jut az előtisztított víz, aztán a tisztavizes medencébe, majd — a biztonság kedvéért — két vezetéken Salgótarjánba, pontosabban három, egyenként ezer köbméteres föld alatti zárt medencébe, s azokból a városi vezetékbe. Hasonlóképpen a regionális rendszerbe kapcsolt községek is külön-külön, a vízigényeiknek megfelelő nagyságú zárt medencéből táplálkoznak.

A Mátra-vidék

A nógrádi regionális rendszer további fejlesztése a múlt évben üzembe helyezett hasznosi víztározó és tisztítómű. Ott a Kővicses-patak völgyét elzárva 2,1 millió köbméteres tározót alakítottunk ki, s naponta 10 — csúcsmelésznel 15 — ezer köbméter tisztított vizet juttatunk Bátorlyerényén át Salgótarján déli részéig. Csatlakozik a rendszerbe még egy bányatóra telepített kisebb, napi 2000 köbméter teljesítményű tartalék víztisztító Mátrasztele térségében.

E többoldalú táplálással a Mátra aljától, Pásztó tájától az ipolyi határvidéki húzóvíz vezetékének számos település vízerővel gondoskodó egységes hálózat alakult ki. Ennek további fejlesztéseként hozzáláttunk egy oldalág építéséhez: 22 kilométeres vezetéken Szécsény térségébe juttatunk majd elegendő és jó ivóvizet, s ellátjuk a Ménes-patak völgyének településeit is. Ezek közül többnek ma gépkocsin szállítjuk az ivóvizet, mert a helybeli kutakat tápláló rétegekben megnövekedett — részben a mezőgazdasági műtrágya-felhasználás, részben a talajba jutó szennyvizek miatt — a nitrát-tartalom.

Az elszennyeződés gondot okozott a Mátrában is, ahol korábban források vizét használták az üdülőkben. A magas hegyvidék egyre látogatottabb lett, s ezzel nemcsak a vízigény növekedett, hanem a keletkező szennyvíz mennyisége is. Márpedig a szennyvízelhelyezés ugyan csak korszerűtlen volt. Így aztán elszennyeződött sok forrás vize. Mindezzért szükségessé vált a Mátra ivóvíz- és szennyvízrendszerének kialakítása. Ma már két regionális tározó és tisztítómű — a 370 ezer köbméteres Kőszörűsvölgyi és az 1,1 millió köbméteres csórréti tározó — együttesen napi 5600 köbméter tisztított vízzel láthatja el a hegyvidé-

ket, s ez a mennyiség a belátható időkben elegendő lesz.

Talán nagyobb gond ott a szennyvizek összegyűjtése és tisztítása, hogy ne szennyezzék a talajt, amelyből a szennyeződés a csapadékkal a forrásokba jut. Ezért Kékestől *Mátrafüredig* kiépítettük a csatorna-rendszert, ott pedig hatszorosára, napi 1800 köbméteresre bővítettük a szennyvíztisztító teljesítményét. S készül a terv a *parádi* térség tisztítóművének korszerűsítésére, bővítésére is. Napi 2000 köbméteres kapacitásával ez megoldja e környék szennyvizeinek tisztítását hosszabb időkre.

A források azonban *Galyatető* vidékén vannak veszélyben leginkább, mivel kiépült a korszerű vízellátás, de késett a szennyvíztisztítás. Most készítik elő egy szennyvíztisztító rendszer szakaszos kialakítását, amelynek első tisztítója Mátaraszentimre alatt létesül. A beruházások megvalósításában jelentős feladat jut a vállalat építő részlegeinek is. Így a maga területén a salgótarjáni főépítésvezetőség mintegy hetven emberével évi 60–65 millió forint értékű munkát végez a regionális rendszer bővítésén, a községi vízellátás kiépítésén.

A nyári üdülők a jó levegőért, a szép tájért keresik föl a Mátrát és környékét, de a kánikulában ők sem vetik meg a fürdést. A helybeliek pedig legalább annyira kedvelnék azt, mint más, strandokban, gyógy-

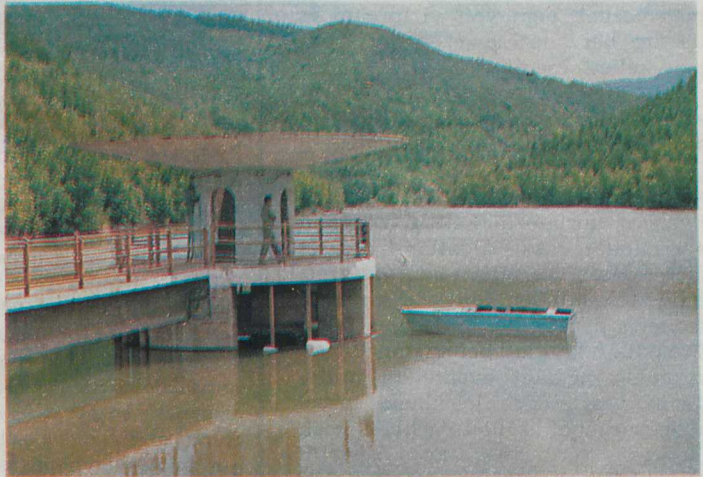
vizekben bővelkedő vidékek lakói. Az Észak-magyarországi Regionális Vízművek salgótarjáni üzemigazgatósága *négy strandról* is gondoskodik a maga kiterjedt területén.

Fürdők

S ha az imént a Mátráról szoltunk, lássuk előbb az ottani fürdőket! A kedvelt üdülőhely, *Parádfürdő* csinos kis strandja ma már szűkös egyetlen strandmedencéjével és egy gyermekmedencéjével. Készül a fejlesztés, amelynek révén egy koráb-

ban érckutatás során fűrt kút melegvizét hasznosítanák. Északkeletre *Bükkszék* vonzó gyógyfürdője évente több százezer vendéget — köztük sok külföldit — fogad. Itt összefogással remélhetőleg még az idén megkezdhetjük a korszerűsítést és egy újabb medence építését. Ugyancsak kedvelt az országgrész kapujában található *Hatvan* termálvízű strandfürdője három medencéjével. Éppen most versenykiírással keressük a vállalkozót egy újabb korszerű, vízforgatással ellátott medence építésére.

A csóróti víztározó a Mátrában

A bükkszéki strand részlete

